

фінансової звітності», все ще не повністю забезпечили відповідність вимогам міжнародних стандартів обліку і фінансової звітності. Саме тому, нова форма Балансу є недостатньо обґрунтованою. Про це свідчить нечітке розмежування в ньому оборотних і необоротних активів і зобов'язань, що є однією з основних причин існуючої проблеми з розрахунків основних показників і фінансових коефіцієнтів, що призводить до викривлення його оцінок, необхідних для прийняття управлінських рішень.

Тому, можна сформулювати основні напрямки удосконалення складання, оцінки та подання фінансової звітності: визначити поняття «система фінансової звітності», складові якої мають бути взаємопов'язаними і діяти як єдиний механізм на всіх етапах діяльності підприємства; затвердити законодавчо принципи класифікації звітності на підприємствах України з різними формами власності; створити відповідну нормативно-правову, методологічну й інформаційну базу щодо подання звітності підприємств до відповідних органів місцевого самоврядування.

Трансформація національних фінансових звітів у звітність за міжнародними стандартами — складний процес, який потребує впевнених професійних знань, знань міжнародних стандартів, уміння застосовувати знання на практиці.

УДК 657.1

Голов С. Ф.,

д.е.н., професор кафедри менеджменту та економіки, ПВНЗ «Міжнародний інститут менеджменту (МІМ-Київ)»

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ

Прийняття та застосування міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) в окремо взятій країні відбувається в середовищі та під впливом певних економічних, політичних, правових і культурних чинників.

Запровадження МСФЗ в Україні здійснюється в умовах існуючої системи державного регулювання бухгалтерського обліку.

Для запровадження МСФЗ в умовах державного регулювання бухгалтерського обліку мають бути створені адекватні регуляторні передумови. Це зумовлено тим, що правова система країни

може суттєво обмежити можливості легалізації міжнародних стандартів, створених міжнародним неурядовим органом.

Саме це спостерігається наразі в Україні. Діючі нормативні акти суттєво обмежують можливість застосування МСФЗ у повному обсязі. Ці обмеження стосуються зокрема складу, форм, концептуальних основ складання та строків подання фінансової звітності.

Так, рішення НКЦПФР від 09.02.2012 р. № 270 передбачає, що публічні акціонерні товариства мають, починаючи з фінансової звітності за I квартал 2012 року, подавати її відповідно до МСФЗ. Але Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначає, що проміжна звітність складається щоквартально наростаючим підсумком з початку звітного року у складі балансу та звіту про фінансові результати. На відміну від цього, згідно з МСБО 34 «Проміжна звітність», проміжна звітність включає, як мінімум стислі фінансові звіти (стислий звіт про фінансовий стан, стислий звіт про сукупний прибуток, стислий звіт про зміни у власному капіталі, стислий звіт про рух грошових коштів) та вибіркові пояснювальні примітки. Тому квартальна звітність у складі лише балансу і звіту про фінансові результати не відповідає МСФЗ.

Вітчизняні підприємства, незалежно від галузі і сфери діяльності, при складанні звітності за МСФЗ мають застосовувати форми фінансових звітів, встановлені НП(с)БО 1. Втім, МСФЗ не визначають форми фінансових звітів, а містять лише мінімальний перелік статей, які слід наводити безпосередньо в цих звітах.

Уніфікована форма звітності не дозволить врахувати галузеві та інші особливості підприємства та реалізувати принцип суттєвості, що потребує вибору адекватних підходів до структури та змісту фінансових звітів.

Уніфікація форм фінансової звітності зумовлена передусім необхідністю статистичного узагальнення інформації. Але, внаслідок певних розбіжностей між П(с)БО і МСФЗ, єдині форми фінансової звітності можуть привести не лише до відступу від МСФЗ, а й до формування недостовірної статистичної інформації.

Якісні характеристики фінансової звітності, наведені в НП(с)БО 1, відрізняються від якісних характеристик, передбачених Концептуальною основою МСФЗ, виданою у вересні 2010 р. і розміщеною на сайті Мінфіну.

По-перше, правдиве подання і достовірність не є тотожними. Подання інформації є правдивим, якщо її опис є повним, нейтральним і вільним від помилок. Згідно з НП(с)БО 1, інформація є достовірною, якщо вона не містить помилок і перекручень. Отже,

достовірність інформації є лише одною з передумов її правдивого подання. Поряд з цим, важливою передумовою правдивого подання інформації є її нейтральність. Це означає, зокрема, що подання інформації у звітності не може підпорядковуватись інтересам якого-небудь одного користувача. Тому інформація, наведена у фінансовій звітності, має бути не лише достовірною за змістом, а й незалежною від інтересів користувачів за формою.

По-друге, в НП(с)БО 1 взагалі не розглядаються такі якісні характеристики, як можливість перевірки та своєчасність.

По-третє, не слід вважати, що уніфіковані форми фінансової звітності забезпечують зіставність інформації, зокрема, можливість порівнювати фінансові звіти різних підприємств. З цього приводу, в Концептуальній основі МСФЗ зазначено, що не слід ототожнювати зіставність з однаковістю (уніфікацією). Однаковість призводить до подання у подібний спосіб речей, які не є подібними, що не поліпшує зіставність. Наприклад, подання в одному форматі фінансової звітності будівельного підприємства і страхової компанії не забезпечує зіставність показників їх фінансового стану і результатів діяльності.

В свою чергу, принципи фінансової звітності, перелічені у НП(с)БО 1, наразі не повною мірою кореспондують з сучасною концепцією МСФЗ.

Поряд з тим, вимога подавати річну фінансову звітність не пізніше 28 лютого наступного за звітним року може суттєво вплинути на якість такої звітності. Це стосується, передусім, фінансової звітності великих підприємств, які мають філії та інвестиції в асоційовані, спільні та/або дочірні підприємства.

МСФЗ передбачають розкриття значного обсягу інформації (не лише числової, а й описової), підготовка якої потребує значного часу. Для таких підприємств зазначеного терміну для підготовки такої інформації може бути недостатньо, що може призвести до формального застосування МСФЗ.

Для забезпечення належної якості, фінансову звітність загального призначення слід складати у повній відповідності з МСФЗ та оприлюднювати у термін до 30 квітня наступного за звітним року.

У зв'язку із запровадженням МСФЗ в Україні потребує розгляду питання щодо доцільності подальшого застосування П(с)БО в якості аналогів МСФЗ.

З урахуванням стратегічного курсу України на євроінтеграцію не слід обмежуватись лише запровадженням МСФЗ. Необхідно привести нормативні акти з бухгалтерського обліку (закони, НП(с)БО тощо) у відповідність до Директив ЄС і переглянути по-

рядок формування статистичної інформації в умовах диференціації вимог до фінансової звітності

УДК 657

Гуцаленко Л.В.,

д.е.н., професор,
декан факультету обліку та аудиту,

Марчук У.О.,

к.е.н., ст. викладач,

Вінницький національний аграрний університет

ОБЛІКОВІ КОНЦЕПЦІЇ ПРИБУТКУ

Процеси приватизації, формування товарних і фінансових ринків, інтеграція економіки України у світову економічну систему привели до необхідності реформування системи бухгалтерського обліку і звітності та гармонізації її з міжнародними обліковими стандартами. Проблема, що склалася із визначеністю понять і категорій обліку й контролю, має тривалу історію і зумовлена низкою обставин. Передусім це зміна філософії економічних явищ і процесів, яка викликана ринковими принципами.

Отримання прибутку є важливою метою будь-якого виду підприємницької діяльності. Поняття прибутку (profit) має кілька значень і може по-різному сприйматися економістами, юристами, податковими службами, бізнесменами, бухгалтерами, громадськістю. Як облікова категорія, прибуток займає важливе місце у теоретичних дослідженнях вітчизняних і зарубіжних учених.

У Британському проекті концептуальною основою визнається важливість розуміння широкого підходу до прибутку в бухгалтерському обліку. FASB (Рада із стандартів бухгалтерського обліку) в 1980 р., а потім в 1985 р. зробила спробу визначити межі оцінки господарських операцій комерційних підприємств за допомогою прийняття підходу активи /кредиторська заборгованість замість традиційного підходу доходи/ витрати, і надала таке визначення повного прибутку.

Повний прибуток — це зміна власного капіталу (чистих активів) господарюючого суб'єкта за звітний період, що є результатом господарських операцій, не пов'язаних з власним капіталом власників фірми. Він включає всі зміни власного капіталу, що мали місце за певний період, за виключенням тих, що є наслідком вкладів власників і виплат власникам. (Громадськість бухгалтерів Нової Зеландії та Австралійського фонду науково-дослідних робіт з питань бухгалтерського обліку притримується аналогічної думки) [1, с. 312].